

Жақында «Қазақ университеті» баспасынан белгілі сүйінбайтанушы ғалым Мұбарак Үмбетасевтың «Сүйінбай айтыстары және өмір шындығы» атты монографиялық зерттеу еңбегі жарық көрді.

Сүйінбай Аронұлының туғанына 200 жыл толуы халықаралық деңгейде аталып өтіп жатқан тұста жазылған жаңа зерттеу, ұрпақтар толғағы тағы бір байсалды еңбек, маңызды жинақпен толыға түсті.

Ұзақ жылдардан бері жоғары мектепте оқытушылық-педагогтық еңбек етіп келе жатқан, республикадағы санаулы маман-өліскер оқытушының бірі Мұбарак Үмбетасев зерттеуді ақын мұрасын оқытуда да оңтайлы пайдалануды көздейді. Кітаптың құрылымдық мазмұны қазіргі сүйінбайтанудың маңызды бағыттарынан түзілген.

Автордың қазақ, қырғыз мұрағат қорларындағы ақынның шығармашылық ғұмырбаянына қатысты мәнді құжат-деректерді ғылыми айналымға молынан кіріктіріп отыру ауызекі тараған ақпаратты елсіз-екшеуге елеулі септігі тиісін тәсіл.

Жинақтың қосымшасында дүйім елді дүрсілкіндірген әсері әлі де солғындамаған, сөз өнерінің тот баспас асыл үлгісінің бірі Сүйінбай мен қырғыз ақыны Қатағанның әйгілі айтысының, Сүйінбай мен Тезек төреге қатысты әдеби нұсқаның алдына жан түспей дара, «айтыстың алтын діңгегі» (М.Әуезов) атанған айтулы сөз дүлдүлінің басқа да айтыстарының мәтіндері берілген.

Автор Сүйінбайдың әдеби мұрасының басылымдары, зерттелу бағыттары, әр жылдарда жарық көрген еңбектер туралы толымды мәлімет береді. Әр зерттеудің сүйінбайтанудағы өзіндік мән-маңызын елеп-екшеп өтеді. Аталған зерттеудің тағы бір жаңа қыры — жинақ сондай-ақ шығармашылық ғұмырбаянына қатысты

тарихи адам есімдеріне, жер-су атауларына, қазақ, қырғыздағы ру, тайпа атауларына анықтама түсінік беріліп отыруы.

Белгілі сүйінбайтанушы М. Үмбетасевтың қырғыздың Қатаған атты ақынының өмір-дерекіне қатысты зерттеулер негізінде жасалған тың болжам-байламы қазіргі кезеңдегі қазақ-қырғыз

әдеби байланыстарын зерттеудің ғылыми мәселелерінің бірі болып отырғандығын айтқан жөн.

Еңбекте Сүйінбайдың сөз сөйлестудегі қайталанбас айшық, үдік үлгісі нақтылы тілдік-поэтикалық саралаулар ауқымында зерделенген.

М. Үмбетасев — ұзақ жылдардан бері Сүйінбай ақындығын ұдайы, үзбей зерттеп келе жатқан әдебиеттанушы ғалым. Әдебиет тарихын зерттеудің қазіргі кезеңдегі өзекті мәселелеріне түбегейлі ден қойып отырып жазылған жаңа зерттеу еңбегі теориялық та, практикалық та тұрғыдан бағалы екендігін айтамыз.

Кітапты баспаға әзірлеген әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті қазақ әдебиетінің тарихы және теориясы кафедрасы «Қазақ фольклористикасы» оқу-зерттеу бөлімі.

Пікір жазғандар: филология ғылымдарының докторы, профессор Ө.Әбдіманұлы; филология ғылымдарының докторы, профессор С.Ержанова.

Қанпиян Қайсақызы МӘДІБАЙ,
қазақ әдебиетінің тарихы және теориясы кафедрасының профессоры, филология ғылымдарының докторы

МҰЗБАЛАҚ АҚЫН

Жуырда биология және биотехнология факультетінде «ҚазҰУ студенті оқуға тиіс 100 кітап» жобасы аясында биофизика және биомедицина кафедрасының меңгерушісі, б.ғ.д., профессор С.Т.Төлеухановтың басқаруымен М.С. Кулбаева жетекшілік ететін «Биофизика және биомедицина проблемалары» мүшелерінің ұйымдастыруымен «Мұзбалақ ақын Мұқағали» тақырыбында әдеби кеш өтті.

Студенттер көпшілік назарына қалың оқырман тарапынан қолдау тапқан, поэзия кеңістігінде ғұмыр кешуге үндеген, ақындық Мұқағали Макатаевты туралы бейнекерсетілген кештің шымылдығын ашты. Жаны жайсан, құшағы кең, жүрегі жұмыр ақынның бүкіл болмысы, кешкен ғұмыры жайлы сыр шертетін бұл туынды қатысушыларды поэзия әлемін жан-жақты түсінуге, өмірге құштарлыққа және сезімге адал болуға үндейді.

Әдеби кеш үш бөлімді қамтыды. Алғашында студенттер ақын ақын Мұқағали Макатаевтың өмірімен танысса, екінші бөлімде ұлы ақынның поэмалары мен өлеңдеріне қанықты. Үшінші бөлімде кафедрамyzдың ұлағатты ұстаздары сөз алып, ақынның эпикалық туындыларының құдіретті қуаты және оның тұлға ретіндегі болмысын айып көрсетті. Кеш барысында I-курс студенті Райке Толғанай күмбірлесте күй тартса, курстастары — Уәлихан Ахметов, Жамал Бектемір, Ақгүл Бақыт, Надира Усенғалиева және Фарид Сағындықова мәнерлеп өлең оқыды. Көкірек көкжиегі кірішсіз таза, ойы тұнық, сезімі таңғы шықтай мөлдір ақынның өлеңдерін әр қазақ баласы білу керек.

Макатаев өлеңдерінің қай-қайсысын оқысаңыз да ой мен сезімі қатар келген дауылды ақынды тани түссіз. Тағылымы мен тәрбиелік мәні зор бұл кештің өткізудің негізгі мақсаты — жастарды ақын ақынның өмірімен, өлең жолдарымен сусындату. Кештен түйгеніміз «Мұқағали Макатаев — адамдар арасындағы, өмірдегі, табиғаттағы жарастық пен келісімнің жаршысы. Ақын өлеңдері — шын тебіреністен, шын шабыттан, шын қуаныш пен қайғыдан туған өлеңдер».

Г.К. АТАНБАЕВА,
Н.И. ЖАПАҚҰЛОВА,

биофизика және биомедицина кафедрасының аға оқытушылары

На факультете химии и химической технологии профессор, доктор технических наук А. Баешова совместно со студентами 4 курса провела открытый крупный стол «Творчество классика киргизской и мировой литературы Чингиза Айтматова».

МОДЕЛЬ МИРА АЙТМАТОВА

Биография классика была представлена студентками Д. Садуакасовой и Б. Абуевой. Обсуждались такие наиболее популярные произведения писателя, как «Плаха» и «Тавро Кассандры». Аудитория с интересом выслушала сюжет романа «Плаха» от А. Губайдулиной, где затрагиваются вопросы взаимоотношений природы и человека. Роман «Тавро Кассандры» повествует о социальных проблемах — наркомания, алкоголизм, преступность и т.д. Об этом рассказали К. Садыхова, А. Рахым и А. Сююнова. В заключение мероприятия профессор А. Баешова раскрыла суть многогранности

творчества писателя, рассказав о более поздних произведениях «Когда падают горы или Вечная невеста» и др.

Крупный стол прошел очень интересно, где в дискуссии активное участие приняли магистранты I курса А. Кожантаева и А. Ертаева. Участники круглого стола единодушно пришли к заключению, что творчество Ч. Айтматова наполнено глубоким философским смыслом, затрагивает общечеловеческие принципы.

О. Я. СУЛЕЙМЕНОВА,
д. х. н., профессор кафедры общей и неорганической химии

На факультете востоковедения открылся образовательный центр по изучению Японии и Центральной Азии